
ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

УДК 378.1

І. В. Станкевич, к. е. н., доцент

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНІ НАПРЯМКИ РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКИХ ОСВІТНІХ ОРГАНІЗАЦІЙ В КОНТЕКСТІ ВИМОГ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПРОСТОРУ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Анотація. В статті досліджено сучасний стан та тенденції функціонування освітніх організацій України. Автором визначено низку проблем, що властиві сучасному ринку освітніх послуг країни. В ході узагальнення національних тенденцій та європейських вимог у сфері вищої освіти, обґрунтовано основні організаційно-економічні напрямки подальшого розвитку освітніх організацій України, такі як: мобільність, диверсифікація та якість вищої освіти. Діяльність освітніх організацій у зазначених напрямках дозволить забезпечити досягнення базових цілей та пріоритетів перспективного розвитку сфери вищої освіти країни в контексті вимог Європейського освітнього простору.

Ключові слова: освітні організації; Європейський простір вищої освіти; організаційно-економічні напрямки; диверсифікація; мобільність; якість.

І. В. Станкевич, к. э. н., доцент

ОРГАНИЗАЦИОННО-ЭКОНОМИЧЕСКИЕ НАПРАВЛЕНИЯ РАЗВИТИЯ УКРАИНСКИХ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ ОРГАНИЗАЦИЙ В КОНТЕКСТЕ ТРЕБОВАНИЙ ЕВРОПЕЙСКОГО ПРОСТРАНСТВА ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ

Аннотация. В статье исследовано современное состояние и тенденции функционирования образовательных организаций Украины. Автором определен ряд проблем, присущих современному рынку образовательных услуг страны. В ходе обобщения национальных тенденций и европейских требований в сфере высшего образования, обоснованы основные организационно-экономические направления дальнейшего развития образовательных организаций Украины, такие как: мобильность, диверсификация и качество высшего образования. Деятельность образовательных организаций в указанных направлениях позволит обеспечить достижение базовых целей и приоритетов перспективного развития сферы высшего образования страны в контексте требований Европейского образовательного пространства.

Ключевые слова: образовательные организации; Европейское пространство высшего образования; организационно-экономические направления; диверсификация; мобильность; качество.

I. V. Stankevych, Candidate of Economic Sciences,
Associate Professor**ORGANIZATIONAL AND ECONOMIC TRENDS OF UKRAINIAN EDUCATIONAL ORGANIZATIONS IN THE CONTEXT OF THE REQUIREMENTS OF THE EUROPEAN HIGHER EDUCATION AREA**

Abstract. The paper investigated the current state and the trends of the functioning of educational organizations of Ukraine. The author identifies a number of problems inherent in the country's modern market of educational services. During synthesis of the national trends and European requirements in the field of higher education, grounded basic organizational and economic directions of the further development of educational organizations of Ukraine, such as mobility, diversification and quality of higher education. The activities of educational organizations in these areas will ensure the achievement of the basic goals and long-term development priorities of the higher education sector of the country in the context of the European educational space requirements.

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

Keywords: *educational organizations, the European Higher Education Area, organizational and economic trends, diversification, mobility, quality.*

Актуальність теми дослідження. Сучасні зміни в освітньому суспільстві, пов'язані із інтернаціоналізацією вищої освіти (наділі – ВО), мобільністю студентів між країнами, зміною підходу та принципів фінансування освітніх організацій, демографічними чинниками, а також вимогами міжнародної освітньої спільноти, зокрема Європейського простору вищої освіти (надалі – ЄПВО), потребують відповідного перегляду політики управління як освітньою системою України в цілому, так і окремо кожною освітньою організацією. Зокрема, виникає потреба переходу освітніх організацій від масового уніфікованого підходу до освіти до індивідуального клієнтоорієнтованого, максимально наближеного до вимог окремої особистості залежно від її здібностей та можливостей. Усе вищезазначене свідчить про актуальність проведення досліджень, спрямованих на пошук нових напрямків розвитку освітніх організацій України, зокрема в контексті сучасних вимог Європейської освітньої спільноти.

Постановка проблеми. Роль освітніх організацій, як первинної ланки підготовки робочих кадрів, постійно зростає. Сучасний цивілізаційний розвиток висуває до вищої школи вимоги підготовки фахівців, здатних в умовах динамічних змін у суспільстві в короткі терміни пристосовуватися до реалій та вимог ринку праці. Сучасні здобувачі ВО усе більше прагнуть отримати освіту не заради самої освіти, а задля отримання (опанування) компетенцій, які б забезпечили їм потенційну спроможність до працевлаштування. Працевлаштування визначено сьогодні ЄПВО як один із головних пріоритетів на наступне десятиріччя. Усе це потребує від освітніх організацій України нових організаційно-економічних напрямків свого розвитку, з огляду того, що усталені традиційні, у контексті сучасних вимог, не є дієвими.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Протягом ряду останніх років тенденції, проблеми та організаційно-економічні напрямки розвитку вітчизняної освітньої сфери, забезпечення якості надання освітніх послуг та управління діяльністю освітніх організацій (надалі по тексту – ВНЗ, вишів тощо) обговорювались на багатьох як методичних семінарах, так і науково-практичних симпозиумах та конференціях. Дані питання знайшли відображення у наукових працях: Баши І. М. [1], Гуменюк А. [2], Жиляєва І. Б. [3], Ковтунця В. В. [3], Кінельова В. Г. [4], Ковальчук Т. [2], Мартякової О. В. [5], Оболенської Т. Є. [6], Остапченко В. Д. [7], Сьомкіна М. В. [3], Фадіної Т. В. [8], Шепеленко О. В. [9] тощо.

Виділення недосліджених частин загальної проблеми. В роботах [1; 5; 6] досліджено особливості механізму регулювання сучасного ринку освітніх послуг, спрямованого на формування конкурентоспроможного ринку здобувачів ВО відповідно до вимог сучасного ринку праці. Автори робіт [2; 3] дослідили проблеми інтеграції української освіти до європейського освітнього простору з урахуванням вимог нових світових стандартів. Але, у сучасних умовах розвитку освітньої сфери України як поглиблюється ряд існуючих проблем, так і з'являються нові, пов'язані із працевлаштуванням студентів, міжнародною відкритістю, мобільністю та якістю вищої освіти тощо, що потребує чіткого обґрунтування напрямків подальшого розвитку освітніх організацій.

Постановка завдання. Обґрунтування організаційно-економічних напрямків розвитку освітніх організацій України на основі узагальнення національних тенденцій їх функціонування та сучасних вимог Європейського простору ВО.

Виклад основного матеріалу. Ринок освітніх послуг є досить неоднорідним з огляду того, що забезпечує пропозицією існуючий попит в освіті, як безпосередніх її замовників, так й інших зацікавлених сторін, що непрямо споживають результати освіти. Він включає багато сегментних, взаємопов'язаних ринків, які формуються під впливом різних обставин: рівня і ступеня освіти, типу освітньої організації, профілю підготовки, характеру спеціальності, статі, віку, сімейного стану та інших чинників. Структура ринку освітніх послуг визначається структурою освітньої системи країни, яка на сучасному етапі розвитку України включає: загальну освіту, професійно-технічну освіту, професійну та академічну освіту. Відповідно до (0 – 8) рівнів освіти за Міжнародною стандартною класифікацією освіти МСКО 2011 (надалі – МСКО 2011) [10] та (0 –

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

9) рівнів кваліфікації за Національною рамкою кваліфікацій (надалі – НРК) України [11], розробленої в 2011 році із урахуванням вимог ЄПВО, структуру освіти України можна представити наступним чином (див. табл. 1). Поступове реформування освітньої структури України, зокрема системи ВО, відповідно до вимог ЄПВО, спрямоване на максимальне наближення до світової практики передових систем. На кожному із освітніх та кваліфікаційних рівнів із завершенням навчання особистості здобувають певний ступінь освіти та виходять на ринок праці (рис. 1).

З рис. 1 видно, що ринок освітніх послуг системи професійної та ВО України безпосередньо пов'язаний, як з ринком праці, так і з ринком науково-технічної продукції та інвестицій, що відбиває його характерні властивості та висуває ряд вимог до самих учасників освітньої системи.

Таблиця 1

Співставлення освітніх (наукових) та кваліфікаційних рівнів освіти за МСКО – 2011 та НРК – 2011

Міжнародна стандартна класифікація освіти – 2011		Національна рамка кваліфікацій України-2011		Освітні рівні України
Освітні рівні	Опис рівня	Кваліфікаційні рівні	Опис рівня	
1	2	3	4	5
0	Освіта дітей дошкільного віку: – розвиток дітей молодшого віку; – дошкільна освіта	0	Здатність адекватно діяти у відомих простих ситуаціях під безпосереднім контролем. Готовність до систематичного навчання	Дошкільна освіта
1	Початкова освіта	1	Здатність виконувати прості завдання у типових ситуаціях у чітко визначеній структурованій сфері роботи або навчання. Виконання завдань під безпосереднім керівництвом. Готовність до навчання на наступному рівні	Початкова середня освіта
2	Перший етап середньої освіти	2	Здатність виконувати типові нескладні завдання у типових ситуаціях у чітко визначеній структурованій сфері роботи або навчання. Виконання завдань під керівництвом з елементами самостійності	Базова загальна середня освіта
3	Другий етап середньої освіти	3	Здатність виконувати виробничі або навчальні завдання середньої складності за визначеними алгоритмами за встановленими нормами часу і якості	Повна загальна середня освіта
4	Післясередня нетретинна освіта (професійно-технічна)	4	Здатність самостійно виконувати складні спеціалізовані виробничі чи навчальні завдання у певній галузі професійної діяльності або у процесі навчання, зокрема в нестандартних ситуаціях	Професійно-технічна освіта

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

Продовження таблиці 1

1	2	3	4	5	1
5	Загальна та професійна освіта	Короткий цикл третинної освіти	5	Здатність розв'язувати типові спеціалізовані задачі в певній галузі професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування положень і методів відповідної науки і характеризується певною невизначеністю умов	Вища освіта: – початковий рівень (короткий цикл);
6	Академічна та професійна освіта	Бакалавріат чи його еквівалент	6	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у певній галузі професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів відповідної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов	– перший (бакалаврський) рівень;
7		Магістратура чи її еквівалент	7	Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у певній галузі професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог	– другий (магістерський рівень);
8		Докторантура чи її еквівалент	8	Здатність розв'язувати комплексні проблеми в галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та/або професійної практики	– третій (освітньо-науковий) рівень;
				9	Здатність визначати та розв'язувати соціально значущі системні проблеми у певній галузі діяльності, які є ключовими для забезпечення стійкого розвитку та вимагають створення нових системоутворювальних знань і прогресивних технологій

Джерело: складено автором в ході узагальнення матеріалів [10; 11].

На розвиток сучасних освітніх організацій, як головних суб'єктів освітньої системи, впливає сьогодні як ряд вимог з боку міжнародної освітньої спільноти, зокрема ЄПВО, так і усталені національні тенденції їх розвитку та функціонування. Відповідно даних представлених в табл. 2 (дані в табл. 2 подані на початок відповідного навчального року – *примітка автора*), основними тенденціями та особливостями функціонування освітніх організацій України за останні 15 років (2000-2015 рр.) є :

– з одного боку, скорочення загальної чисельності ВНЗ на 1/3 (32%), що відбулося у переважній більшості за рахунок скорочення ВНЗ I – II рівнів акредитації, при цьому, 17% скорочень відбулися лише протягом одного навчального року (надалі – н. р.) (з 2013/2014 н. р. по 2014/2015 н. р.), та з іншого, реорганізація та зміна статусів вищів з розширенням сфери своєї діяльності та правом випуску здобувачів наступних освітніх (наукових) рівнів, зокрема: чисельність технікумів скоротилась на 81% та училищ на 59%, але зросла частка коледжів на 55%; чи-

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

сельність інститутів скоротилась на 56% та академій на 8%, при цьому, зросла частка університетів на 65%;

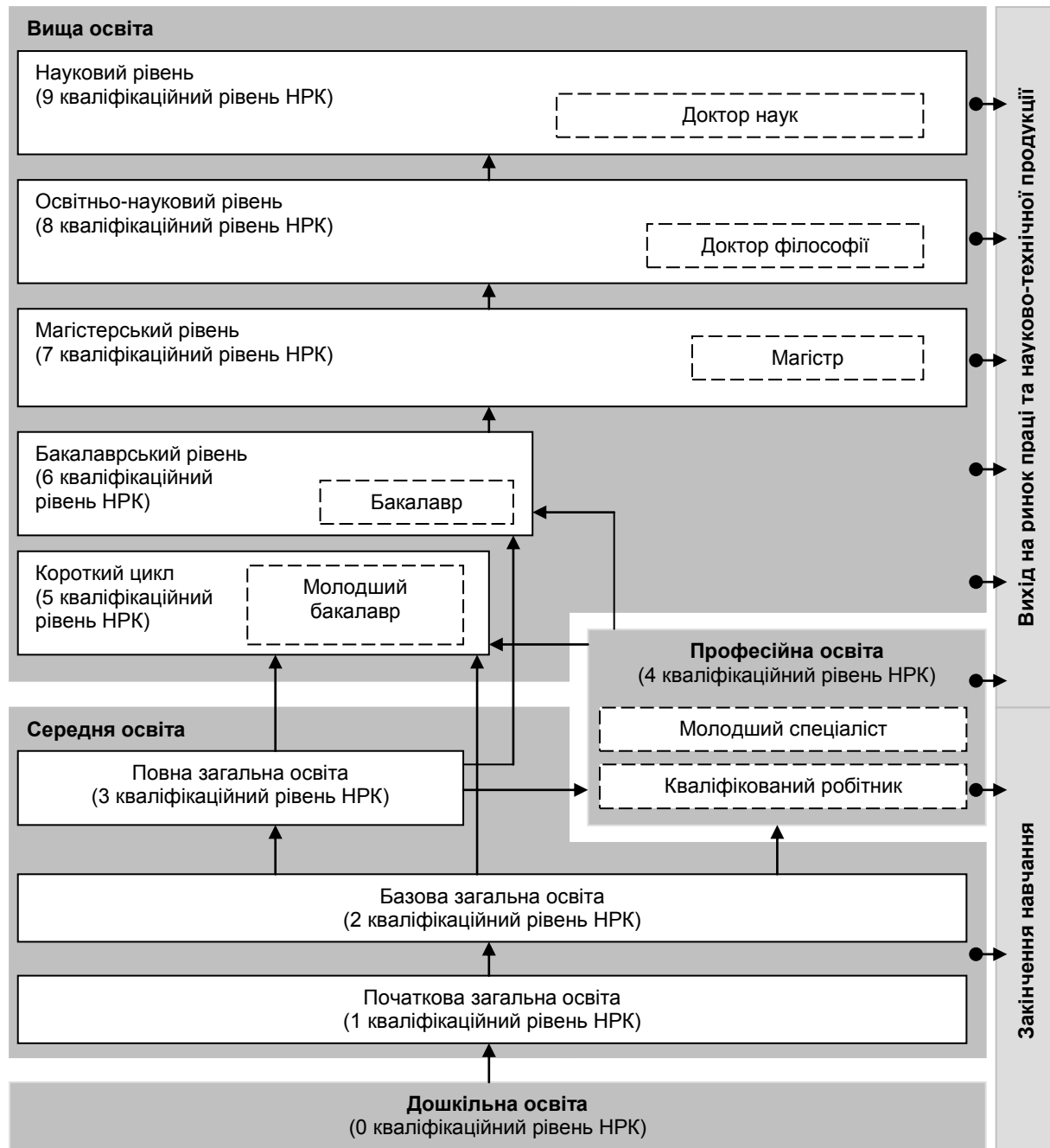

Рис. 1. Структура сучасної освіти України за освітніми (науковими) та кваліфікаційними рівнями відповідно до НРК 2011

Джерело: складено автором в ході узагальнення матеріалів [10-12].

– зростання загальної кількості працівників ВНЗ (на 23%), в цілому, але у 2014-2015 н. р. порівняно із попереднім навчальним роком, чисельність працівників ВНЗ скоротилась на 13%, у переважній більшості за рахунок скорочення чисельності працівників ВНЗ III – IV рівнів акреди-

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

тації. Також спостерігається тенденція зростання чисельності працівників із науковими ступенями по ВНЗ I – II рівнів акредитації, що вплинуло на зміну структури кадрів у цьому сегменті ринку освітніх послуг;

- загальне скорочення чисельності студентів на 13%, переважною більшістю за рахунок скорочення чисельності по ВНЗ I – II рівнів акредитації (на 52%) при незначному зростанні студентів ВНЗ III – IV рівнів акредитації на 2%, у тому числі, за 2013-2015 рр. зменшилась частка (на 4%) іноземних студентів, які отримують навчання в Україні;

Таблиця 2

Основні показники діяльності освітніх організацій I – IV рівнів акредитації України за 2000 – 2015 навчальні роки

№ з/п	Показники	2000 – 2001 н.р.	2013-2014 н.р.	Індекс динаміки 2013/2014 до 2000/2001	2014-2015 н.р.	Індекс динаміки 2014/2015 до 2013/2014	Індекс динамік и 2014/2015 до 2000/2001
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	Кількість вищих навчальних закладів, усього	979	803	0,82	664	0,83	0,68
	- з них приватних	163	167	1,02	144	0,86	0,88
	у т.ч.: - технікуми	309	97	0,31	59	0,61	0,19
	- училища	212	117	0,55	87	0,74	0,41
	- коледжі	143	245	1,71	222	0,91	1,55
	- університети	106	198	1,87	175	0,88	1,65
	- академії	59	62	1,05	54	0,87	0,92
	- інститути	149	83	0,56	66	0,80	0,44
	- консерваторії	1	1	1,00	1	1,00	1,00
2.	Кількість ВНЗ I – II рівнів акредитації	664	478	0,72	387	0,81	0,58
3.	Кількість ВНЗ III – IV рівнів акредитації	315	325	1,03	277	0,85	0,88
4.	Кількість працівників ВНЗ, усього, чол.	118748	169096	1,42	146445	0,87	1,23
	у т.ч.:						
	- кількість педагогічних працівників	38000	51080	1,34	43638	0,85	1,15
	з них: - ВНЗ I – II рівнів акредитації	38000	30680	0,81	25553	0,83	0,67
	- ВНЗ III – IV рівнів акредитації	-	20400		18085	0,89	
	- кількість науково-педагогічних працівників	80748	118016	1,46	102807	0,87	1,27
	з них: - ВНЗ I – II рівнів акредитації	748,0	86,0	0,11	128,0	1,49	0,17
	- ВНЗ III – IV рівнів акредитації	80000	117930	1,47	102679	0,87	1,28
5.	Кількість працівників ВНЗ із науковими ступенями, усього, чол.	в/в	85784	-	76810	0,90	-

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

Продовження таблиці 2

1	2	3	4	5	6	7	8
	у т.ч.: - ВНЗ I – II рівнів акредитації	в/в	1132	-	1141	1,01	-
	% від загальної чисельності		3,7	-	4,4	1,19	-
	- ВНЗ III – IV рівнів акредитації	в/в	84652	-	75669	0,89	-
	% від загальної чисельності		61,2	-	62,7	1,02	-
6.	Кількість студентів, усього, осіб	1930900	2052678	1,06	1689226	0,82	0,87
	у т.ч.: - ВНЗ I – II рівнів акредитації	528000	328993	0,62	251271	0,76	0,48
	- ВНЗ III – IV рівнів акредитації	1402900	1723685	1,23	1437955	0,83	1,02
7.	Прийнято на навчання, усього, осіб	536400	337400	0,63	291600	0,86	0,54
	у т.ч. - до ВНЗ I – II рівнів акредитації	190100	93900	0,49	69500	0,74	0,37
	- до ВНЗ III – IV рівнів акредитації	346400	348100	1,00	291600	0,84	0,84
8.	Випущено, усього, осіб	422200	576300	1,36	484500	0,84	1,15
	у т.ч. - з ВНЗ I – II рівнів акредитації	148600	91200	0,61	79100	0,87	0,53
	- з ВНЗ III – IV рівнів акредитації	273600	485100	1,77	405400	0,84	1,48
9.	Чисельність студентів, які отримали направлення на роботу, всього, осіб	в/в	156473	-	134399	0,86	-
	- % до загальної чисельності випускників	в/в	27,2	-	27,7	1,02	-
	- у т.ч. які навчалися за рахунок коштів бюджету, осіб	в/в	138604	-	120745	0,87	-
10.	Чисельність студентів у розрахунку на 10000 населення	392	452	-	393	1,15	1,00
11.	Чисельність студентів, які отримують стипендію, осіб	в/в	681451	-	583185	0,86	-
12.	Навчання іноземних студентів, осіб	в/в	59391	-	56933	0,96	-
13.	Загальна площа будівель ВНЗ, усього, кв. м:	в/в	27924594	-	24914058	0,89	-
	у т.ч.: - ВНЗ I – II рівнів акредитації	в/в	4860950	-	3952060	0,81	-
	- ВНЗ III – IV рівнів акредитації	в/в	23063644	-	20961998	0,91	-

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

Продовження таблиці 2

1	2	3	4	5	6	7	8
14.	Загальна площа будівель ВНЗ у розрахунку на 1 студента, кв. м/чол.	в/в	13,6	-	14,75	1,08	-
15.	Видатки зведеного бюджету на вищу освіту, млн. грн.	2285,5	30003,1	13,13	20483,0	0,68	8,96
	- приведені до USD відповідно до офіційного курсу валют на 01.01 відповідного календарного року, млн.\$	420,55	3753,67	8,93	1298,94	0,35	3,09
	- % до ВВП	1,3	2,1	1,62	1,8	0,86	1,38
16.	Чисельність студентів ВНЗ, які навчаються за кошти державного та місцевих бюджетів, осіб	в/в	970572	-	833241	0,86	-
	у т.ч.: - ВНЗ I – II рівнів акредитації	в/в	201323	-	157846	0,78	-
	% від загальної чисельності	-	61,2	-	62,8	1,03	-
	- ВНЗ III – IV рівнів акредитації	в/в	769249	-	675395	0,88	-
	% від загальної чисельності	-	44,6	-	47,0	1,05	-

*Примітка: в/в – відомості відсутні**Джерело:** складено автором на основі даних [13–16].

- зростання видатків зведеного бюджету на ВО, в цілому, майже у дев'ять разів, але з огляду доларизації гривні, при перерахунку видатків за офіційним курсом валют Національного банку України (надалі – НБУ) [16], їх зростання у доларовому еквіваленті за 15 років відбулося лише у три рази. У той час, як за останній аналізований н. р. (з 2013/2014 н. р. по 2014/2015 н. р.) видатки скоротилися на 1/3 (32%), що свідчить про брак бюджетних коштів як на розвиток інформаційного, матеріально-технічного забезпечення освітнього процесу, так і оплату праці працівників освітніх організацій;

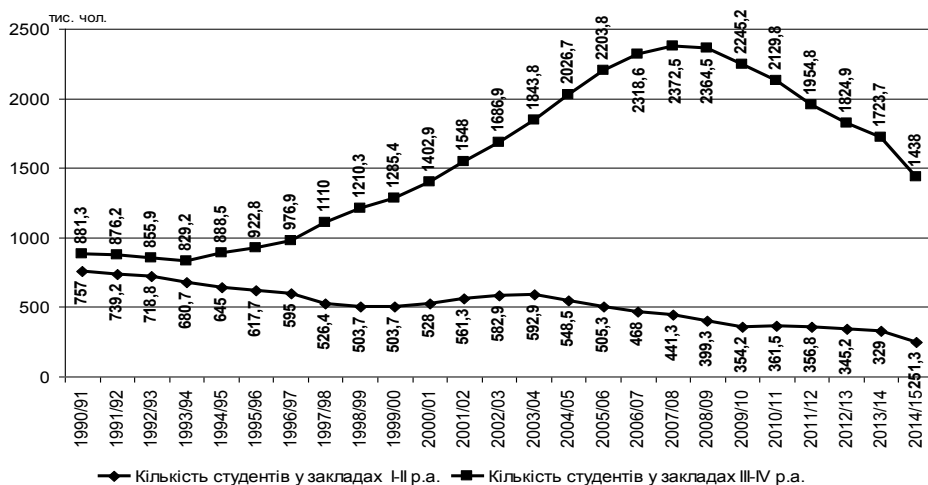
- випередження темпів скорочення чисельності студентів ВНЗ, які навчаються за власні кошти та кошти інших джерел, темпів скорочення чисельності студентів, які навчаються за кошти державного та місцевих бюджетів (на 14%), з огляду зростання частки останніх у загальній структурі студентів по освітніх організаціях (на 3% по ВНЗ I – II рівнів акредитації та 5% по ВНЗ III – IV рівнів акредитації);

- вельми низький рівень працевлаштування випускників (27,7% від загальної чисельності випускників освітніх організацій у 2014 році) за офіційними направленнями на роботу.

З огляду наведених висновків, освітній системі країни характерний ряд проблем, деталізація яких потребує проведення додаткового аналізу ряду показників функціонування ВНЗ України. На рис. 2 представлено динаміку чисельності студентів ВНЗ I – IV рівнів акредитації України за 1990-2015 н. р., з якого видно, що в країні проявляється тенденція зниження приросту студентів, яке відбувалося, переважно, за рахунок скорочення прийому на навчання до ВНЗ (див. рис. 3). Усі табл. та рис., які оперують даними за 2013- 2015 рр. наведено без урахування тимчасово окупованої території АР Крим, м. Севастополя та частини зони проведення антитерористичної операції (*примітка автора*).

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

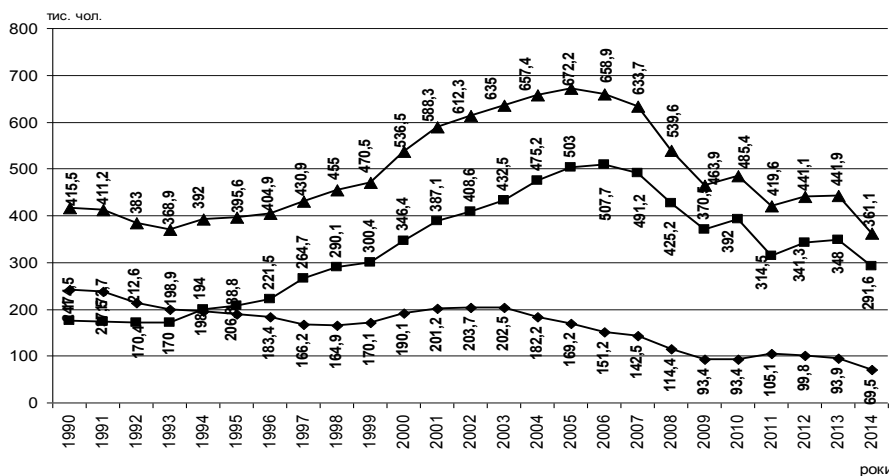
Рис. 2. Динаміка чисельності студентів освітніх організацій України (I – IV рівнів акредитації) за 1990 – 2015 навчальні роки, тис. осіб

Джерело: складено автором відповідно даних [13-15; 17].

В сфері освіти продовжує спостерігатись «криза народжуваності», пов'язана із низьким рівнем народжуваності населення країни протягом 1999-2002 рр. Відповідно даних джерела [18], лише починаючи з 2016 р. чисельність випускників загальноосвітніх навчальних закладів (надалі – ЗНЗ) почне покривати сукупні по ВНЗ країни місця держзамовлення. На рис. 4 наведено динаміку випуску учнів ЗНЗ, відповідно якої їх численність протягом останніх років щорічно зменшується.

Скорочення прийому, що спостерігалось протягом останніх років, призвело до зменшення випуску із ВНЗ протягом останніх трьох років (див. рис. 5). Як наслідок – приймання до ВНЗ осіб, не підготовлених належним чином до здобуття ВО і неминуче зниження якості ВО.

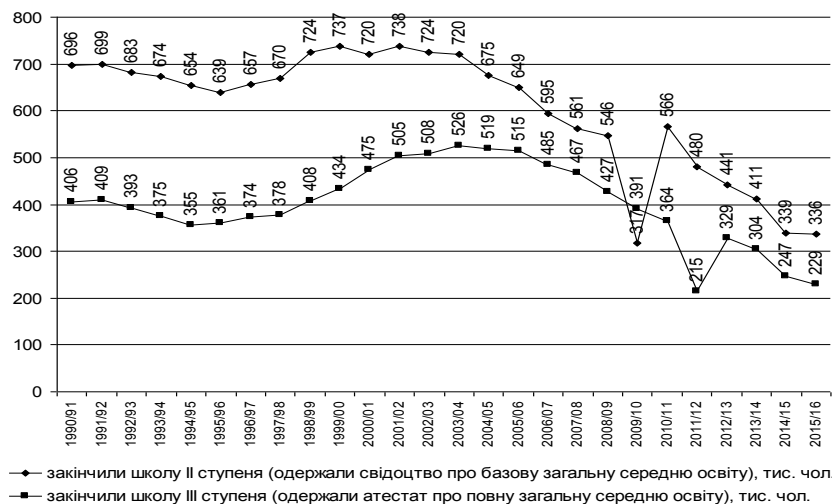
Джерелами фінансування освіти в Україні є державні та приватні асигнування, що не заборонені законодавством. Відповідно даних, представлених в табл. 2, загальних видатків зведеного бюджету на ВО України за період 2000-2015 рр. спостерігається позитивна тенденція росту, але у той же час аналізування по роках та видах підготовки кадрів для ринку праці, видно, що витрати на підготовку робітничих кадрів були різко скорочені у 2011 році (майже в чотири рази).

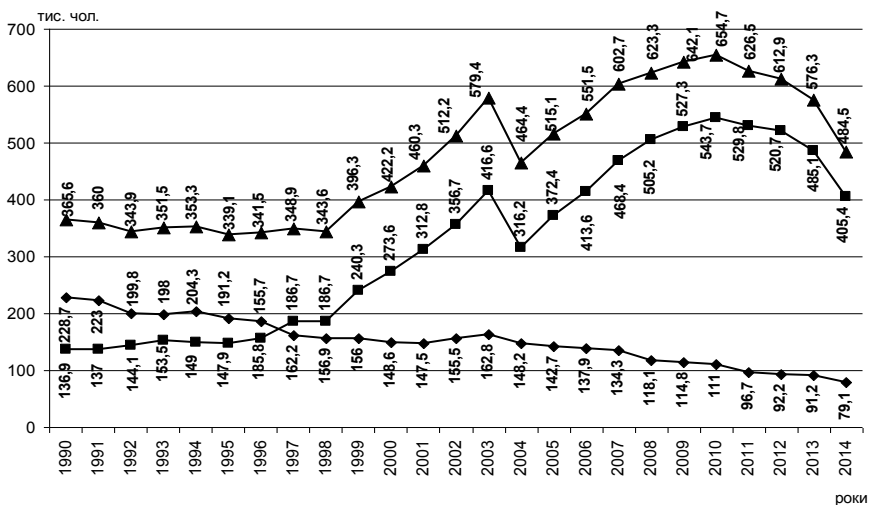
Рис. 3. Прийом студентів до освітніх організацій України (I - IV рівнів акредитації) у 1990-2014 рр., тис. осіб

Джерело: складено автором відповідно даних [13-15; 17].

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

Рис. 4. Випуск учнів загальноосвітніми навчальними закладами України за 1990-2016 навчальні роки, тис. осіб
Джерело: складено автором відповідно даних [17].

Рис. 5. Випуск з освітніх організацій України (I - IV рівнів акредитації) у 1990-2014^{*} рр., тис. осіб
Джерело: складено автором відповідно даних [13-15; 17].

З того часу показники підготовки робітничих кадрів не відновились. Решту витрат на підготовку робітничих кадрів було покладено на місцеві бюджети. Відповідно даних джерел [13-15], у 2014 році витрати на підготовку робітничих кадрів заплановані у розмірі 1,41 млрд. грн., що становить лише 37% номінальних витрат від рівня 2010 року.

Щорічно зростають заплановані витрати на державне замовлення (див. рис. 6). Відповідно даних табл. 2 у 2014/2015 н. р. за рахунок бюджетних коштів навчались 62,8% студентів освітніх організацій I – II рівнів акредитації та 47% студентів освітніх організацій III – IV рівнів акредитації.

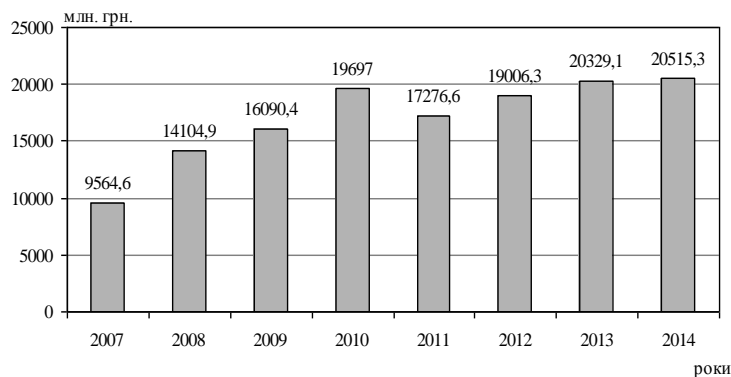
При цьому, відбувається скорочення кількості бюджетних місць у розрізі напрямів та спеціальностей підготовки здобувачів ВО (рис. 7). Протягом 2007-2014 років найбільше місць виділялось на напрями інженерної справи, виробництва і будівництва. Напрями суспільних наук,

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

економіки і права займають другу позицію за кількістю наданих державних місць. В загальній структурі державного замовлення суттєво змінилась частка суспільних наук, економіки та права, а також інформаційних технологій (надалі – ІТ). У 2007 р. перші склали чверть всього держзамовлення, а у 2014 р. одну п'яту. Натомість частка групи ІТ за останні сім років зросла на 3% в межах загальної структури державного замовлення (див. рис. 7), а на усі інші групи напрямів відбулося скорочення державного замовлення.

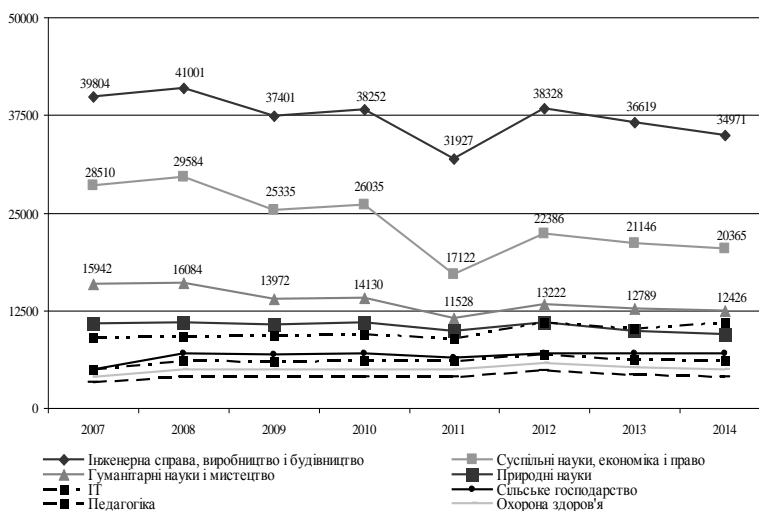
Загальне збільшення витрат на освіту, що спостерігалось останніми роками призвело до суттєвого збільшення загальних витрат на одного студента, які склали у 2007 році 5793,6 грн. на рік (або 1147,2 дол. США за офіційним курсом валют НБУ [16]), у 2008 р. – 7833,6 грн. (\$ 1486,5); у 2009 р. – 8893,1 грн. (\$ 1141,6); у 2010 р. – 10 758,6 грн. (\$ 1355,0); у 2011 р. – 11 705,6 грн. (\$ 1468,7); у 2012 р. – 13 512,8 грн. (\$ 1691,2), при цьому, 85% – кошти державного сектора та лише 15% – кошти недержавного сектора [20].

Проведений загальний аналіз фінансування ВО України свідчить, що основним джерелом фінансування українських освітніх організацій залишається державний та місцеві бюджети, що у сучасних реаліях країни є не результативним та потребує реформування діючої моделі фінансування освітніх організацій.

Рис. 6. Заплановані витрати на державне замовлення, млн. грн.

Джерело: складено автором відповідно даних [19].

Рис. 7. Кількість бюджетних місць у розрізі напрямів та спеціальностей підготовки здобувачів вищої освіти України за 2007-2014 рр.

Джерело: складено автором відповідно даних [19].

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

Проведений загальний аналіз фінансування ВО України свідчить, що основним джерелом фінансування українських освітніх організацій залишається державний та місцеві бюджети, що у сучасних реаліях країни є не результативним та потребує реформування діючої моделі фінансування освітніх організацій. Нова модель має передбачати заміну попереднього затратного механізму виділення коштів з державного бюджету на цільовий, такий, що врахував би не лише витрати освітньої організації на підготовку одного студента, а й характер конкретних програм навчання та наукових досліджень, актуальність і якість яких визначається на конкурсній основі з урахуванням особистих потреб, інтересів і здібностей особистостей, та передбачав би у вартості підготовки спеціаліста частку накопичення, що може бути спрямована на розвиток матеріально-технічної бази, мотивацію та стимулювання працівників освіти тощо.

Що ж стосується працевлаштування випускників освітніх організацій України, то проведений нами аналіз матеріалів, представлених на сайті Державної статистичної служби України [17], свідчить про певний дисбаланс між потребами працедавців у працівниках та зайнятим населенням. Так, відповідно офіційних даних (станом на 01.03.2016 р.) пропозиція робочої сили перевищує її попит у 13 разів (загальна кількість офіційних безробітних в країні 508,2 тис. чол., загальна кількість вакансій – 38,9 тис. од. – *примітка автора*) [17]. Проблема працевлаштування є сьогодні однією із найгостріших як для країни в цілому, так і для окремих освітніх організацій, тому як є основним результатом ВО та відповідно формою прояву її якості. Дисбаланс, який існує наразі на ринку праці пов'язаний із рядом, як економічних, організаційних, так і соціальних причин: з одного боку, це диспропорції між кількістю робочих місць за певним видом економічної діяльності та кількістю випускників за певними спеціальностями, за якими здійснюють підготовку освітні організації, а з іншого – протиріччя між вимогами працедавців (бажання мати молодих, висококваліфікованих та швидко адаптованих до робочого місця працівників за вельми низьку заробітну платню) та випускників (бажання отримувати високу заробітну платню при низьких вимогах щодо набутих компетентностей).

З огляду проведених нами досліджень, сучасному ринку освітніх послуг України властивий ряд як організаційних, так і економічних проблем, які повинні сьогодні привертати найбільшу увагу, зокрема:

- демографічна ситуація;
- зміни у структурі та кількості освітніх організацій;
- відтік професіоналів з освітньої сфери;
- недовірливість чинної моделі фінансування освітніх організацій;
- диспропорції на ринку праці;
- зниження якості вищої освіти тощо.

Вирішення зазначених проблем безпосередньо пов'язано із головними пріоритетами, що визначає сьогодні ЄПВО на наступне десятиріччя, а саме: працевлаштування та соціальний вимір; «навчання впродовж життя»; студентоцентроване навчання; освіта, дослідження та інновації; міжнародна відкритість (транснаціональна освіта); мобільність; збір даних; інструменти забезпечення прозорості, зокрема у сфері якості та визнання освітніх програм/освітніх організацій; фінансування [21, с. 11 – 12].

Реалізація вищезазначених пріоритетів у рамках ініціативи «Європа 2020» (Europe 2020) та «Освіта і навчання 2020» (Education & Training 2020)) потребує досягнення основних цілей – мобільність, диверсифікація та якість (див. рис. 8) [22; 23].

Відповідно до Національного освітнього глосарію [24] та джерела [25], поняття зазначених цілей розкривається наступним чином:

- «мобільність (mobility) – ключовий принцип формування європейських просторів ВО і досліджень, що передбачає різноманітні можливості для вільного переміщення студентів, викладачів, дослідників, адміністраторів у цих просторах з метою академічного і загальнокультурного взаємозбагачення, слугує забезпеченню цілісності зазначених європейських просторів»;
- «диверсифікація ВО (diversification of Higher Education) – розширення видів та форм ВО, створення альтернативних ВНЗ, що відбиває потреби суспільства у різних за фахом кваліфікованих спеціалістах»;

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

– «якість ВО (quality of Higher Education) – характеристика ВО, що відображає відповідність результатів навчання, освітніх процесів та інституційних умов актуальним цілям розвитку особи і суспільства».

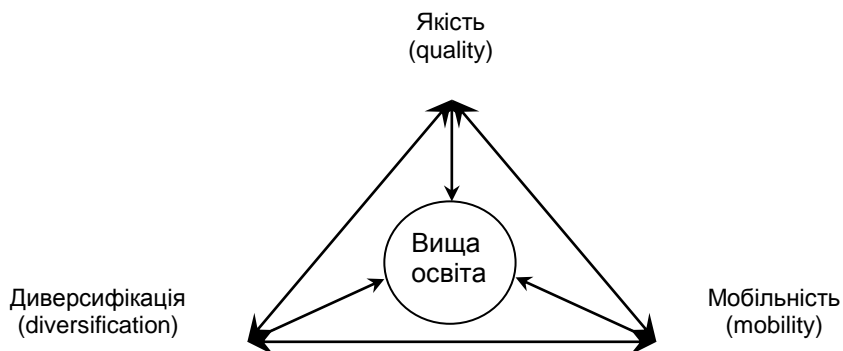

Рис. 8. Піраміда базових цілей перспективного розвитку сфери вищої освіти в рамках ініціативи «Європейський простір вищої освіти»

Джерело: складено відповідно даних [22; 23].

– «якість ВО (quality of Higher Education) – характеристика ВО, що відображає відповідність результатів навчання, освітніх процесів та інституційних умов актуальним цілям розвитку особи і суспільства».

Для досягнення поставлених цілей, Європейськими освітніми співтовариствами відповідно до «Education & Training 2020» окреслено наступні групи напрямів діяльності: 1) реалізація концепцій безперервної освіти і мобільності; 2) підвищення ефективності і якості освіти та навчання; 3) просування зусиль в напрямку соціальної єдності та справедливості; 4) посилення творчої, інноваційної складової освітнього процесу [22].

Кількісними показниками, що оцінюють результати діяльності на рівні особистостей, у цих напрямках та досягнення визначених цілей у ВО на 2020 рік відповідно до «Education & Training 2020» є:

- щонайменше, 10% молоді у віці 18 – 24 роки повинні бути охоплені ВО;
- щонайменше, 40% людей у віці 30 – 34 роки повинні мати завершені форми ВО;
- щонайменше, 15% дорослого населення повинні брати участь у навчанні протягом усього життя;
- щонайменше, 20% випускників ВНЗ та 6% людей 18 – 34-річних з початковою професійною кваліфікацією повинні витратити деякий час на вивчення або навчання за кордоном;
- щонайменше, 82% повинно бути працевлаштованих випускників ВНЗ та людей у віці 20-34 роки (які завершили навчання у ВНЗ понад 1 – 3 років тому) [22].

Основні світові пріоритети розвитку у сфері ВО та визначені цілі, потребують від українських освітніх організацій рішучих дій у напрямку їх реалізації, зокрема таких, що будуть зорієнтовані «не на минуле, а на майбутнє» [21, с. 27], зокрема:

- зміна характеру освітніх програм з масової уніфікованої освіти на індивідуальну клієнтоорієнтовану траєкторію навчання здобувачів ВО;
- впровадження у практику освітніх організацій обов'язкової внутрішньої та зовнішньої мобільності як викладацького складу, так і здобувачів ВО, що забезпечить підвищення якості, як трудової, так і освітньої діяльності;
- усвідомлення ролі якості ВО, розвиток систем управління якістю, що забезпечить результативний механізм контролю та управління за діяльністю освітніх організацій, з посиленням акцентів саме на здобутих результатах, кількісна оцінка яких демонструє досягнення конкретно визначених цілей ВО та забезпечує порівнянність освітніх організацій як у межах країни, так й іншими країнами світу.

Висновки. З огляду проведених в роботі досліджень, вважаємо, що визначення перспектив розвитку українських освітніх організацій у сучасних реаліях, потребує урахування як

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

національних тенденцій їх функціонування, так і вимог міжнародної, зокрема європейської, освітньої спільноти. Аналізуючи сучасний стан розвитку освітньої сфери України, було встановлено прагнення до інтеграції у ЄПВО, що відбивається у реформуванні освітньої системи через узгодження освітніх (наукових) та кваліфікаційних рівнів, узгодження за формою та змістом освітніх програм, оптимізація мережі освітніх організацій тощо, але при цьому, наявні ряд проблем, як демографічних, фінансових, так і проблем на ринку праці.

Підсумовуючи, зазначимо, що для вирішення існуючих проблем в контексті вимог ЄПВО, українські освітні організації повинні встановити для себе пріоритети, аналогічні до визначених ЄПВО, відповідно чого, мобільність, диверсифікація та якість повинні стати головними організаційно-економічними напрямками їх подальшого розвитку. Кожен із яких має бути реалізований наступним чином:

1) «мобільність ВО» для освітніх організацій України повинна враховувати, як студентську мобільність, так і мобільність персоналу, зокрема:

– мобільність студентська має бути організована через навчання здобувачів ВО освітніх організацій України, у режимі он-лайн повністю або частково, в освітніх організаціях інших країн світу. Така освіта може носити як формальний, так і неформальний чи інформальний характер та мати різну тривалість залежно від поставлених цілей та завдань, що відповідатиме прийнятному міжнародною освітньою спільнотою транснаціональному характеру ВО та поглиблюватиме міжкультурні компетенції майбутніх фахівців;

– мобільність персоналу має бути організована освітніми організаціями через навчання та (чи) викладання працівників освітніх організацій України у режимі он-лайн повністю або частково, в освітніх організаціях інших країн світу, виключаючи міграцію. Мобільність персоналу також відповідатиме транснаціональному характеру ВО та поглиблюватиме чи підвищуватиме рівень знань та рівень викладання дисциплін в освітніх організаціях України;

2) «диверсифікація ВО» має бути спрямована на зміну характеру процесу навчання, підходів до викладання та освітніх програм з масового уніфікованого теоретичного навчання до індивідуального професійно-практичного, а також зміну моделі фінансування, що призведе до появи в Україні нових освітніх організацій, орієнтованих на потреби суспільства;

3) «якість ВО» має бути спрямована на створення систем управління якістю, формування принципів оцінки та розвиток культури якості в освітніх організаціях України, що демонструвати досягнення здобувачами відповідних результатів своєї освіти, а освітніми організаціями виконання встановлених цілей у ВО.

Розвиток освітні організації країни у зазначених напрямках забезпечить їм можливість задоволення вимог усіх зацікавлених у ВО сторін, а першу чергу – потенційних споживачів освітніх послуг. Перспективами подальших досліджень автора у цьому напрямку є пошук об'єктивних критеріїв та показників оцінювання якості ВО, які б відображали основні вимоги та цілі ВО.

Література

1. Баша, І. М. Маркетингові дослідження на ринку освітніх послуг : дис... канд. екон. наук: 08.00.04 / Баша Інна Миколаївна, Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана. – К., 2015. – 237 с.
2. Гуменюк, А. Проблеми інтеграції української освіти до європейського освітнього простору [Електронний ресурс] / А. Гуменюк, Т. Ковальчук. – Режим доступу : <http://vuzlib.com/content/view/1214/84/>.
3. Вища освіта України: стан та проблеми / І. Б. Жилияєв, В. В. Ковтунець, М. В. Сьомкін. – К. : Науково-дослідний інститут інформатики і права Національної академії правових наук України, Інститут вищої освіти Національної академії педагогічних наук України, 2015. – 96 с.
4. Кинелев, В. Г. Контури системи образования XXI века / В. Г. Кинелев // Информатика и образование. – 2000. – № 5. – С. 2–8.
5. Мартякова, О. В. Регулювання взаємодії ринків освітніх послуг та праці на основі механізму управління їх якістю [Електронний ресурс] / О. В. Мартякова, С. М. Свігова, О. В. Мудра // Маркетинг і менеджмент інновацій. – 2013. – № 3. – Режим доступу : <http://mmi.fem.sumdu.edu.ua/>.
6. Оболенська, Т. Є. Наукові засади формування конкурентного ринку освітніх послуг для функціонування ринку праці / Т. Є. Оболенська // Теорія і практика маркетингу в Україні: монографія / А. Ф. Павленко, А. В. Войчак, В. Я. Кардаш, В. П. Пилипчук та ін.; за наук. ред. д. е. н., проф., акад. АПН України А. Ф. Павленка. – К. : КНЕУ, 2005. – С. 13–57.
7. Остапченко, В. Д. Концепция товарного образовательного производства в системе высшего образования / В. Д. Остапченко // Молодежь, образование, рынок. – М. : НИИВО. – 1992. – С. 83–92.

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

8. Фади́на, Т. В. Рынок образовательных услуг как фактор развития инновационной экономики / Т. В. Фади́на // Бюлетень Міжнародного Нобелівського економічного форуму. – 2011. – № 1 (4). – С. 438–444.
9. Шепеленко, О. В. Сучасні тенденції розвитку системи вищої освіти та її інформаційного потенціалу як основи стратегії розвитку України / О. В. Шепеленко, Н. Є. Мащенко // Менеджер. – Донецьк : ДонДУУ. – 2012. – № 1 (59). – С. 236–241.
10. Международная стандартная классификация образования МСКО 2011 [Электронный ресурс] / Канада : Институт статистики ЮНЕСКО, 2013. – 87 с. – Режим доступа : <http://www.uis.unesco.org/Education/Documents/iscde-2011-ru.pdf>.
11. Про затвердження національної рамки кваліфікацій [Електронний ресурс]: постанова Кабінету Міністрів України від 23.11.2011 р. № 1341 / Портал ЛІГА:ЗАКОН. – Режим доступу : http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/KP111341.html.
12. Про вищу освіту [Електронний ресурс]: закон України від 01.07.2014 № 1556-VII / Інформаційно-аналітичний портал про вищу освіту в Україні та за кордоном. – Режим доступу : <http://vnz.org.ua/zakonodavstvo/111-zakon-ukrayiny-pro-vyschu-osvitu>.
13. Основні показники діяльності вищих навчальних закладів України на початок 2014/15 навчального року. Статистичний бюлетень. – К. : Держкомстат України, 2015. – 169 с.
14. Основні показники діяльності вищих навчальних закладів України на початок 2013/14 навчального року. Статистичний бюлетень. – К. : Держкомстат України, 2014. – 165 с.
15. Основні показники діяльності вищих навчальних закладів України на початок 2000/2001 навчального року. Статистичний бюлетень. – К. : Держкомстат України, 2001. – 84 с.
16. Официальные курсы валют НБУ на 01.01. 2000 – 2015. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.bankstore.com.ua/component/option,com_bankstore/Itemid,233/task,showcurrencydailyrates/bank_id,123286/currency_id,16/rate_type,0/year,2000/month,1/day,1/.
17. Державна служба статистики: [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ukrstat.gov.ua/>.
18. Современное состояние рынка образовательных услуг в Украине [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.dissertlib.com/left_menu%20paruka/sovr_sost.php.
19. Світяшук, І. Державне фінансування підготовки кадрів у вищій освіті: досвід та виклики [Електронний ресурс] / І. Світяшук, А. Солодько, Є. Стадний. – К. : Центр дослідження суспільства, 2014. – 76 с. – Режим доступу : http://www.cedos.org.ua/system/attachments/files/000/000/055/original/Report_CSR_finance_HEI.pdf?1410506631.
20. Національні рахунки освіти України у 2012 році. Статистичний бюлетень. – К. : Державна служба статистики України, 2014. – 6 с.
21. Основные тенденции развития высшего образования: глобальные и болонские измерения / под науч. ред. д-ра пед. наук, профессора В. И. Байденко. – М. : Исследовательский центр проблем качества подготовки специалистов, 2010. – 352 с.
22. Strategic framework – Education & Training 2020 [Electronic resource]. – Access mode : http://ec.europa.eu/education/policy/strategic-framework/index_en.htm.
23. Communication from the commission Europe 2020. A strategy for smart, sustainable and inclusive growth [Electronic resource]. – Access mode: <http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=%20COM:2010:2020:FIN:EN:PDF>.
24. Національний освітній глосарій: вища освіта / авт.-уклад.: І. І. Бабин, Я. Я. Болюбаш, А. А. Гармаш [та ін.]; за ред. Д. В. Табачника, В. Г. Кременя. – К. : ТОВ Видавничий дім «Плеяди», 2011. – 100 с.
25. Основні засади розвитку вищої освіти України в контексті Болонського процесу. Документи і матеріали / [упорядники: М. Ф. Степко, Я. Я. Болюбаш, В. Д. Шинкарук, В. В. Грубінко, І. І. Бабин]. – Частина 2. – Тернопіль : Вид-во ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2004.– 202 с.

References

1. Basha, I. M. (2015) "The marketing researches on the market of educational services", Abstract of Ph.D. dissertation, Economics and management of enterprises (by types of economic activity), Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman, Kyiv, Ukraine [in Ukrainian].
2. Gumeniuk, A. & Kovalchu, T. (2015) "Problems of integration of Ukrainian education to European educational space". Retrieved from : <http://vuzlib.com/content/view/1214/84/> (Accessed 18 July 2016) [in Ukrainian].
3. Zhiliaev, I. B., Kovtunec, V. V. & Siomkin, M. V. (2015), Vyshha osvita Ukraini: stan ta problema, [Higher education in Ukraine: condition and problems], Research Institute of Informatics and law of the National Academy of legal Sciences of Ukraine, Institute of higher education National Academy of pedagogical Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine, pp. 96 [in Ukrainian].
4. Kinelev, V. G. (2000) "Outlines of the educational system of the XXI century" Informatics and education", *Informatika i obrazovanie*, vol. 5, pp.2–8 [in Russian].
5. Martjakova, O. V., Svigova, S. M. & Mudra, O. V. (2013) "Regulation of interaction of markets of educational services and labour on the basis of the mechanism of quality management", *Marketing i menedzhment innovacij*, vol. 3. Retrieved from : <http://mmi.fem.sumdu.edu.ua/> (Accessed 02 September 2016) [in Ukrainian].
6. Obolens'ka, T. E., Pavlenko, A. F., Vojchak, A. V., Kardash, V. Ja., Pilipchuk, V. P. and others (2005) "Naukovi zasady formuvannja konkurentnogo rinku osvitnih poslug dlja funkcionuvannja rinku praci" [Scientific bases of formation of competitive market of educational services for the functioning of the labor market] [monograph]. *KNEU*, Kyiv, Ukraine, pp. 13–57 [in Ukrainian].
7. Ostapchenko, V. D. (1992) "Konceptiia tovarnogo obrazovatel'nogo proizvodstva v sisteme vysshogo obrazovaniia" [The concept of commodity production in the educational system of the institution of higher education], *Molodezh, obrazovanie, rynek / Nil vysshogo obrazovaniia*, Moscow, Russian Federation, pp. 83–92 [in Russian].

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

8. Fadina, T. V. (2011) "Market of educational services as a factor in the development innovation economy", *Biuleten Mizhnarodnogo Nobelivskogo ekonomichnogo forumu*, vol. 1 (4), p. 438–444 [in Ukrainian].
9. Shepelenko, O. V. & Mashhenko, N. E. (2012) "Modern trends in the development of the higher education system and its information potential as the basis of strategy of development of Ukraine", *Menedzher*, DonDUU, Donetsk, Ukraine, vol. 1 (59), pp. 236–241 [in Ukrainian].
10. UNESCO Institute for Statistics (2015) "ISCED : International Standard Classification of Education". Retrieved from : <http://www.uis.unesco.org/Education/Documents/isced-2011-ru.pdf> (Accessed 10 May 2016) [in Ukrainian].
11. Cabinet of Ministers of Ukraine (2011), "Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine "On approval of the national framework of qualifications 3"". Retrieved from: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/KP111341.html (Accessed 15 July 2016) [in Ukrainian].
12. The Verkhovna Rada of Ukraine (2014), The Law of Ukraine "Of higher education". Retrieved from : <http://vnz.org.ua/zakonodavstvo/111-zakon-ukrayiny-pro-vyschu-osvitu> (Accessed 05 September 2016) [in Ukrainian].
13. State Statistics Committee of Ukraine (2015) "Main indicators of activity of higher educational establishments of Ukraine at the beginning of the 2014/15 school year." *Statistical Bulletin*, Kyiv, Ukraine [in Ukrainian].
14. State Statistics Committee of Ukraine (2014) "Main indicators of activity of higher educational establishments of Ukraine at the beginning of the 2013/14 school year." *Statistical Bulletin*, Kyiv, Ukraine [in Ukrainian].
15. State Statistics Committee of Ukraine (2001) "Main indicators of activity of higher educational establishments of Ukraine at the beginning of the 2000/2001 school year." *Statistical Bulletin*, Kyiv, Ukraine [in Ukrainian].
16. Bankstore. Informational portal about banks of Ukraine. "The official NBU exchange rates at 01.01. 2000 – 2015". Retrieved from : http://www.bankstore.com.ua/component/option,com_bankstore/Itemid,233/task,showcurrencydailyrates/-bank_id,123286/currency_id,16/rate_type,0/year,2000/month,1/day,1/ (Accessed 05 July 2016) [in Ukrainian].
17. State Statistics Service of Ukraine. Retrieved from : <http://ukrstat.gov.ua/>.
18. Disserlib.com "The current state of the market of educational services in Ukraine". Retrieved from : http://www.disserlib.com/left_menu%20papka/sovr_sost.php (Accessed 20 May 2016).
19. Svitjashhuk, I. Solod'ko, A. & Stadnij, E. (2014) "State funding for training in higher education: practices and challenges", *Centr doslidzhennja suspil'stva*, Kyiv, Ukraine, pp. 46. Retrieved from : http://www.cedos.org.ua/system/attachments/files/000/000/055/original/Report_CSR_finance_HEI.pdf?1410506631 (Accessed 20 May 2016) [in Ukrainian].
20. State Statistics Service of Ukraine (2016) "Documents of state statistics service of Ukraine: statistical information / Demographic and social statistics / labour Market / Employment and unemployment". Retrieved from : <http://ukrstat.gov.ua/> (Accessed 02 September 2016) [in Ukrainian].
21. Baidenko, V. I. (2010), *Osnovnye tendentsii razvitiia vysshego obrazovaniia: globalnye i bolonskiye izmereniia*, [The main trends of higher education development: global and Bologna measurement], *Issledovatelskii tsentr problem kachestva podgotovki spetsialistov*, Moscow, Russian Federation, pp. 352 [in Russian].
22. Strategic framework – Education & Training 2020. Retrieved from: http://ec.europa.eu/education/policy/strategic-framework/index_en.htm (Accessed 05 July 2016).
23. Communication from the commission Europe 2020. A strategy for smart, sustainable and inclusive growth. Retrieved from : <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=%20COM:2010:2020:FIN:EN:PDF> (Accessed 05 July 2016).
24. Babin, I. I., Bolyubash, Y. Y. & Garmash, A. A. (2011), *Nacional'nij osvittnij glosarij : vishha osvita*, [National educational Glossary: higher education], (edited by D. V. Tabachnyk and V. G. Kremen), TOV «Vydavnychii dim «Pleiadi», Kyiv, Ukraine, p.100 [in Ukrainian].
25. Stepko, M. F., Boljubash, Ja. Ja., Shinkaruk, V. D., Grubinko, V. V. & Babin, I. I. (2004), *Osnovni zasady rozvytku vyshhoi osviti Ukraini v konteksti Bolonskoho protsesu. Dokumenty i materialy*, [The basic principles of development of higher education of Ukraine in context of Bologna process. Documents and materials] Vid-vo TNPU im. V. Gnatjuka, Ternopil, Ukraine, Part 2, pp. 202 [in Ukrainian].

Надійшла 09.09.2016

Бібліографічний опис для цитування:

Станкевич, І. В. Організаційно-економічні напрямки розвитку українських освітніх організацій в контексті вимог європейського простору вищої освіти / І. В. Станкевич // Науковий вісник Полісся. – 2016. – № 3 (7). – С. 60-75.